

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un şir garmond:
oară 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce priveşte foia,
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV.

Blaj 22 Octomvrie 1904

Numărul 43.

Cătră P. T. Abonenți.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.**Situația politică.**

Abia i-a succes prim-ministrului Tisza István, să liniștească spiritele din parlamentul maghiar, să adrobească obstrucția și să voteze contingentul de recruți și budgetul, și liniștea atât de greu câștigată a durat așa de puțin. În sesiunea din nou deschisă a dietei, amenință din nou izbucnirea obstrucției.

Prim-ministrul adevărat și-a pus de țintă o astfel de regulare, schimbare și modificare a regulamentului dietei, în cât pe viitor să facă imposibilă ori ce obstrucție, că obstrucționiștii să nu mai poată împiedeca mersul regulat a debaterilor din parlament, să nu mai poată răsturna guverne.

Înainte de deschiderea sesiunii actuale, a adresat cătră alegătorii săi din Ugra o scrisoare deschisă, în care pe lung și pe larg le face cunoscut acestora, planul său de a revisui și a schimba regulamentul intern al dietei.

Vrea adevărat, ca unele chestiuni, ca: budgetul, indemnitatea, contingentul de recruți să fie votate până la un anumit termen și votarea lor să nu poată fi împiedecată prin obstrucția și prelungirea debaterilor, iar față de ceirenitenți să introducă aspre pedepse disciplinari — cum se exprimă opoziționalii — să introducă clotura.

Scrisoarea aceasta a ministrului president a tulburat întreagă opoziția.

În zilele trecute casina din Terézváros a serbat aniversarea nașterii lui Déák Ferencz. Cu prilejul acestei ser-

bări însă prim-ministrul în loc să-și esplice scrisoarea din chestiune, a susținut-o din nou în întregimea ei, declarând că e firm decis a duce în deplinire revizuirea regulamentului, dar singur privitor la proiectele de recruți ar fi aplicat a face concesii. Dar în ziua următoare în clubul partidului liberal a declarat că-și va duce în deplinire planul și proiectul în întregimea lui. Nu cunoaștem încă planurile și proiectul ministrului președinte. Ce vedem și știm e atâta că întreagă opoziția s-a tulburat și toate partidele pline de groază și frică, au decis să lupte din toate puterile în potriiva noului proiect. Obstrucția dară e în preajmă de a izbucni din nou. Și sunt în pregătire și alte lucruri de mare însemnătate politică. Tisza a amenințat opoziția în caz de lipsă cu *alegeri nouă*.

Stăm dară în preajma unor evenimente mari politice, și Dumnezeu știe cum va fi desfășurarea lor. Ce știm e că pe noi pe români ne află mai desorganizați, mai desorientați și nepregătiți ca ori și când.

Partidul național desființat fiind e pus în imposibilitatea de a lucra. Hotăririle conferințelor noastre naționale sunt în vigoare și nu pot fi augmentate ori eventual schimbate cu alte nouă, ce e de făcut, ce e de lucrat ce poziție avem de a lua, care ne e lozincă de luptă — nu mai știe nime.

Divizați în două partide în activiști și pasiviști, ne împiedecăm unii pe alții în ajungerea scopurilor și țintelor ce le urmărim, ne desavuăm unii pe alții, și facem impresia în străini de un popor fără de nici o țintă, fără de școală și disciplină politică.

Și în astfel de împrejurări nu e mirare dacă în samă nime nu ne bagă, dacă luptele noastre sunt sfortări și frământări zădarnice. Unirea în puteri și luptă umăr la umăr poate numai aduce învingerea.

Cine poate știe din frământările politice de acum ce se va naște?

Se vor face poate alegeri nouă și ce vom face atunci? O parte vom fi activiști,

altă parte mai mare credincioși programului național, pasiviști. Și ce impresie va face o astfel de ținută a noastră în fața străinilor, și ce rezultate putem noi aștepta desavuându-ne unii pe alții reciproc și intrând în lupta alegerilor numai cu puteri parțiale și nepregătiți?!

Ministrul președinte vrea schimbarea regulamentului debaterilor dietei, vrea înăsprirea lui să nu se mai poată face obstrucție, vrea să introducă clotura. Și opoziția întreagă fierbe și se agită că în acest caz toată puterea e în mâna guvernului — și a fi opozițional e un *pium desiderium*.

Oare înăsprirea regulamentului e numai în contra obstrucționiștilor îndreptat — ori poate și în contra *deputaților naționaliști*, de cari se teme Tisza, că ajungând cumcă în dietă, i-ar putea face supărări? Iată o chestiune, care ar fi vrednică de meditat pentru ce-i ce militează pentru activitate în noua situație schimbată.

În resumat dară trebuie să accentuăm, că situația politică de azi e de așa natură încât ne putem aștepta la schimbări mari.

Inteligența și întreg poporul nostru stă în fața lor cu totul tot desorganizat și desorientat. Frunțașii noștri sunt chemați a să sfătui ce e de făcut, a restabili din nou unitatea între luptători și a stabili ținta luptei și conduita de urmat, cum interesele bine pricepute și demnitatea neamului vor pretinde.

Alegerile dietali se vor începe mai curând ori mai târziu. Desbinarea noastră în partida activistă și pasivistă e fatală și demoralizatoare.

Ghiața trebuie odată pentru totdeauna ruptă, hotăriri meritorice trebuie odată luate. Ca să nu apărem iarăși înaintea străinilor de un popor desorganizat în partide, fără școală și maturitate politică, prin noi înșine nevrednic de-o soarte mai bună.

Dragostea noastră de carte românească.

Procopsala neamurilor o face cartea. Cei ortăciți cu învățătura bună a cărților și cei îndrăgiți de dulceata intrămătoare a slovelor cu tăle la grai, la cei mai cumiți și mai deștepti dintre toți. Cartea hrănește sufletele și mințile doritoare de hrană aleasă și bună, cum pâinea de grâu hrănește și îngrășă trupul. Învățătura întreagă și plină de miez, răjnită bine și pe de-a întregul, luminează și luminează gândul și sufletul, curățește mințile de sperlă și de rugină, le îmbracă în haina strălucitoare a iscusinții și priceperii, făcându-le aur scilpitor și cu preț.

Dar cartea te cumițește numai dacă o ai dragă. Ea îți întinde, cu mâna largă și darnică, hrana; numai cât slova, plină de must și de miere cumițeitoare trebuie rumegată bine și stăruitor, așa cum rumegi și sugi în gură bucata care-ți place. Cartea trebuie cetită, dar bine și cu suflet cetită.

Să fim bine înțeleși. Când vorbim de carte și de cetit, nu înțelegem ori ce carte și ori ce fel de îndeletnicire cu cetitul, ci înțelegem cărțile bune la miez, la sfat și la învățatură, și'n deosebi înțelegem cărțile noastre, scrise în grai românesc, cu suflet și căldură românească. Căci mai bună și mai nutritoare hrană, ca cea frământată și coaptă la flacăra dragostii de neam și imbiată de oameni de un sânge și de un gând cu tine, nu este. Nime nu-ți cunoaște mai bine și mai cu temeiul păsurile și dorurile ce te pase, năcazurile și nevoile ce le ai, decât cei hrăniți de același sânge și vrăjiți în suflet de aceeași doină și poveste.

Noi facem prea multă cetanie străină. Ce avem noi, scris de oameni cu cap de ai

noștri, nu luăm, în seama, sau ce zie și ce cântă cei străini de viața noastră, bun și potrivit poate pentru ei și neamul lor, dar nepotrivit pentru noi, o cetim și o sorbim lacom și pătimaș, așa cum soarbe copilul neștiutor beutura ce-i cade în mână. Și aici e răul și primejdia. Hrana ce n-o poți rumega și răjni, nu-i așa că strică trupului? Și slova, în care e turnată gândire străină și-n care-s prinse năzuri și credințe învrăbite cu dorurile și așteptările sale și a sămânței de cari te țini, nu-i așa că-ți smintesc sufletul și te înstrăinează pe tine și pe ai tăi? Nu tot pământul e bun pentru ori și ce sământă.

Dar noi nu înțelegem rostul cărților buce și mai cu seamă a celor românești. Popa, cinstit sfinția sa, straja, cu drept de sus, a orândușilor și întocmirilor păzitoare și de biserică și de neam, credeți doară că e mare cetăț de foi și de cărți scrise în limba românească? V-ați găsit omul. Cuvioșia sa își face de multe ori slujba din cărți tipărite pe române, căci n-are încotr-o dar măntuiri de slujbă, căți-s, cari mai prind în mână ceva de a nost, de-a ăstor proști? Sunt atâtea cărți și foi ungușite de pildă, așa de bine și așa de ieftin câștigate; căci sfântul altar îți aduce și prescură și cărți scrise pe gândul și pe voia celui ce vrea să le cetească.

Și dascălii noștri, chemații propovăduitori a slovelor cumiți și înțelepte în masa norodului de jos, legați de năcazul țaranului și îndrumați la ajutorul lui, bat drumul aceluiași păcat, bătătoresc cărarea acelorași năravuri și apucături rele, pe cari le observă în oei ce le stau înainte și cu slujba și cu învățătura. Pilda lor și apostolia lor caldă, cu sfaturi și povățuiri luate din înțelepciunea cărților noastre, ar putea face

minuni cu cei ce-și deschid vorbei limpezi și prietiniilor lor sufletele și păsurile ce le au. Dar dascălimea noastră, paznica nădejdlor ce le avem, nu-și scaldă sufletul cu atâtea drag în lumina curată și lămurită a cărților noastre. Asta e un păcat, ce o să-l ispășească un neam întreg.

Dar măriile lor, domni potracări, ori ceilalți slujbași mari, să nu vă înșele gândul că să îndeletnicească mai mult cu cărțile noastre. Slujba mare ce o poartă și ortăcia cu domni și boieri de altă viață, nu le îngăduie, feri doamne, să-și mai piardă vremea și cu lucruri românești și să-și mânjască mâinile și numele cu vestea păriririi neamului. Iar măriile japănese, înmătășite și înaurite, încumetrice și împrietinite cu doamne mari și mai de mare viață, cum și-ar putea țata bănușia aceea scumpă și aleasă și mintea lor parfumată și frizată pe sprânceană cu murdăriile moșicilor?

Și ecuonițele noastre, fala și măndrețea neamului și a părinților ce le au, credeți doară că visează tot la „Feți frumoși“ și la „luciferi“ românești, și că își cântă bănatul, achturile și ofturile inimii, tot în jeluitorile și minunatele versuri ale doinei noastre? Școala și-o fac în școalele străine dela orașe. Sug aier străin și învățatură străină, și nemernică pentru noi. Acasă, pe verzele părintești, nu arde untdelemnul întăritor și îndemnător spre fapte al dragostei de tot ce-i românesc. Mamele nu sădesc în sufletele primitoare a odraslelor lor, sământa ce răsare: nu chipuri săci la minte, și cu fumuri de răvnă și de domnie străină, ci mânie cu dragoste și cu însuflețire pentru neamul ce le are.

Asta e dragostea noastră pentru cetitul cărților ce le avem și noi, fie din pomana altora, fie din străduința și truda

FEUILLETON.

Tabloul lui Fra Angelico.

— LEGENDĂ. —

În o celă a claustrului S. Marco din Firenze se roagă blândul călugăr Dominican, pictorul inspirat al bucuriilor cerești, Fra Angelico.

Noaptea întreagă a stat în genunchi pe piatra rece și adâncit în rugă îl află amurgul de dimineață.

Sufletul lui blând e chiar ca micul lac din grădina claustrului lor: nu are valuri și cel mult dacă adierea de dimineață leagănă pe supratața-i o frunză de roză picată-n el. Totuși acum o emoțiune neobișnuită îi cutremură inima umilă: se pregătește la un lucru mare, ca și de care până acum nu a îndrăznit să se apuce.

Lumea lui e raiul; trăiește pe pământ, dar e mai mult inger decât om, bucuriile lui nu-s de pe acest pământ, nu este în el nici o vanitate, care să-l lăntuiască de glie.

Depinge ceata ingerilor și a sfinților cu o predilecție de adâncă pietate; inspirațiunea sa e rugăciunea, arta sa și servirea lui Dumnezeu, el nici odată nu ia penelul în mână, înainte de a se ruga.

Și sufletul inocent și gingaș pictează într-o frumșeță măiestoasă lumea celor cerești.

O inspirațiune miraculoasă, de nime altul neajunsă străluce de pe chipurile sale. Ingerii, dreptii în deosebite grupuri, dar totuși într-o armonie de o sublimă sen-

timentalitate ne orbesc vederea. Ingerii în vestimente largi, aurite, cu aripioare de colorii felicitate, cu căutătura pierdută în sfânta reverie, suflă timpanele spre mărirea lui Dumnezeu. Aici într-un grup mai mulți se par că conversează; frumoși, blânzi, ținuta li-e aeriană, grațioasă, și zimbesc voioși unul spre altul. Dincolo doi prinși de mână ca și căud ar simți necesitatea, de a-și comunica într-un chip atât de intim bucuria prea mare de care-s stăpâniți.

Sfinții, vergurele, martirii cuprinși de admirațiune se cufundă în frumșelele cerului, lumina ce din toate direcțiunile să revărsă asupra lor, da aparițiunii lor un aspect măreț. În tot locul pace, seninătate nedescriptibilă, bucurie nespūsă...

Dacă cineva de pe acest pământ a simțit frumșea cerului, atunci Angelico da, a simțit-o.

Acum însă de vre-o câte-va zile nu a îndrăznit a-să atinge de penelul său. Ajună, se roagă, căci se pregătește la ceea mai grea și mai mare ocupațiune, la care s-ar putea angaja vre un pictor: *vrea să depingă chipul Mântuitorului.*

De un șir lung de ani, aceasta-i fusese unica dorință, dar să simțise cu mult mai nevrednic. Lacrimi îi inundăză fața, la cugetul acesta.

Oh, cum să și depingă el tot ce voiește să exprime, în Isus: să fie blând și zmerit, ca băiatul mic, puternic, ca bărbatul luptător, înțelept, ca moșneagul; să fie om, care a suferit și a murit pentru păcatele lumii și să fie Dumnezeu, Ziditorul cerului și a pământului și cel ce judecă pe cei vii și pe cei morți.

În visurile lui, adevărat, că i-a apărut de multeori strălucitorul Dumnezeu-Om și

cu blanda-i privire ca și-când și-ar încuraja prietinelul iubit... Lui i-s'a părut însă, că mână omenească nu-e capabilă a depinge, cu demnitate aparițiunea măiestoasă.

După un șir lung de ani azi învinge umilința, de care era stăpânit și se încumetă a-se atinge de penelul său.

Obrazu-i arde-n foc, inima-i bate cu putere, până-ce mână-i tremurândă depinge fața adorată.

Merge lucrul. Angelico nici când nu corege în aceea ce aruncă odată pe pânză; e firm convins că inspirațiunea dumnezeiască îi poartă mâna.

... Însărează, soarele intraurește cu raze obosite blânde coline ale Firenzei. Pe fereasta celei din claustrul S. Marco încă pătrunde o rază, luminează tabloul, tabloul finit al Dominicanului.

S. Angelico i-și privește lucrul. Se uită, se uită... de-odată inima i-se umple de-o amărăciune nespūsă chipul nu-i chipul aceluia, pe care-l văzuse în visurile sale, acesta nu-e Mântuitorul.

Corpul fără de putere se cutrămură, mâna ostenită scapă penelul și Angelico cade leșinat pe pavajul de piatră.

... Fără de veste răsună toate clopotele Firenzei; acorduri dulci și fermecătoare de muzică despică aerul... mica celă se umple de-o lumină orbitoare și apare unul dintre aceia, a cărui chip îl depinsesă Angelico cu atâtea grandetă: ingeraș cu aripi de colorii pestrițe, vestimentele i-s largi, aurite; ținuta li grațioasă, cu părui blond se joacă adierea lină a vântului de sară; buzele-i zimbesc dulce.

Domnul s'a îndurat de cel mai credincios serv al său și i-a trimis ajutor.

oamenilor nostri cu cap și cu țrăgere de inimă pentru neam.

Dragostea de cartea ta și de cetitul în grain și pe limba ta, e măsură, și încă potrivită măsură, pentru a afla și a cunoaște iscusința, râvna spre mergerea înainte și spre cioplirea în vrednicie adevărată a unui neam.

Dar noi nu suntem din ceata acelor neamuri fericite pe dreptul, cari cred și se lipesc de avutul lor de știință și de învățatură, cu sufletul și cu căldura cu care se închină și își cinstească pe Dumnezeu lor. Potopul de lumină, revărsată din țările avute în bani și iscusite-n ale cărții, ne-au amestecat mințile, ne-au smintit mersul oblu și pe picioarele noastre — și ne-au întors sufletele spre credință și năzuri străine. Și-am uitat dulceața vrăjitoare a grainului nostru și hrana plină și cu miez a înțelepciunii noastre. În felul asta mergem spre ruină, spre nemernicia neamurilor ce nu sunt vrednice că calcă pământul.

Un Dumnezeu avem: Dumnezeu părinților nostri, și o limbă și o învățatură avem: limba în care ne-au doinit cântecele de leagăn mamele noastre, și învățatura cu care ne-au hrănit sufletele, grăirea așa de dulce și cu sfat a povestașilor nostri, sfetnici stăruitori spre bine ai neamului. — Și is nemernici aceia cari nu se închină acestor arhangheli mântuitori de popoare! — Nemernicia bate și în pragul neamului nostru.

Poporul de jos clăcaș logodit din adâncuri de vremuri cu sărăcia și nepriceperea de carte și de învățatură și curată ca sufletul lui de curat, însetează cu setea omului

Îngerul ia penelul scăpat și se apucă de lucru. Numai câteva trăsături schimbă în tablou, numai una sau două colori senine mai amestecă: e gata. Încet pe nesimțite așază penelul la loc, binecuvântă pe Angelico și dispăre.

... Murmurul plin de vraje al clopotelor încet cu încetul să micșorează, până ce în fine se pierde și cea mai din urmă vibrare.

Angelico se trezește.

Se trezește și șezând se uită la tablou, pe care soarele ce apune presară lumină.

Se cutremură: îi cunoaște bine. Da, El-e acela, pe care-l văzuse în visurile sale!

tradusă de: *B. O. Colceriu.*

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu. Studiu critic** . . . . . —90
3. **Câte-va momente din începuturile bisericii rom.** de C. Auner . . . . . —20
4. **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Viciu. . . . . —12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . . —16
6. **Albertina. Povestire** de Dr. V. Bojor. . . . . —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.** 3-40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5-80 cor. în loc 8-14 cor.

bătut de toate relele după apostolii și profetii atinși în suflet de minunea dumnezeirii, din a căror gură se curgă vorba caldă și bună și dulce, așa cum el o așteaptă, și-n a căror suflet să fie prinsă dragostea și nădejdiile de bine a neamului lor năcăjit. Dar mucenicii de noroade nu răsar din pătura îmbăcsită de gândurile, și proaste și scârboase, aduse din găzducia altor neamuri, nici nu se hrănesc cu hrana frământată și coaptă în spuza unor învățături răsarite în mințile unor vileaguri nelrudite cu noi și prinse în slove râvnitoare spre cumintirea altui sânge și altor firi. Sângele nostru și hrana noastră de acasă au chemarea, singure, să ne crească și deie pe cei, ce cu atâta suflet și dorire-i așteptăm.

Cetitul bun și cuminte săvârșit, și învățatura noastră, culeasă din pătania unor vremuri așa de lungi și de grele, is singurele în stare de a ne crește ca luptători desăvârșiți și înțelepți și că români însuflețiți și buni.

Ne avem și noi înțelepciunea noastră și cartea noastră. Cei ce nu cred, cei cărora grainul străin și vrăjmaș al cărților străine, le-a svârșit în suflete bănuiala și înstrăinarea, întorcă-și ochii și dragostea și spre câmpiile noastre, de is mai stăpâni pe sângele și pe gândurile lor. — Ne avem și noi zăii nostri și Olimpul nostru românesc. Să nu-și uite că-s legați de noi prin sânge și prin firea strămoșilor lor. Cum sângele se corcește prin încrucișeri străine și vrute, tocmai așa și sufletele se înstrăinează și se pierd prin îndoparea și rumegarea deasă și proastă a gândurilor și a înțelepciunii străine și nemernice la miez pentru noi. — Și avem oare noi lipsă de corciți și de năimiți la suflet?

— ps. —

REVISTE.

Budapesta. Tisza nu-și poate duce la sfârșit planul cu ușurința ce o credea. Deja de o săptămână în dietă nu s'au ocupat decât cu desbaterea proiectului privitor la provizorul comercial cu Italia. Deputații din opoziție s'au pus pe calea obstrucției.

Văzând Tisza cât de agitate sunt spiritele s'a folosit de ocaziunea comemorării lui F. Deák și a ținut un discurs politic asupra situațiunii politice din Ungariei. Spre mirarea tuturor a spus, că e aplicat a elimina din planul său de revizuire partea referitoare la recruți, ca concesiune. Tisza a făcut aceasta declarație cu scop de a liniști și imblânzi spiritele. — Se pare însă, că cuvintele lui Tisza nu și-au avut efectul, căci atitudinea războinică a opoziției nu s'a schimbat.

Conferința episcopilor s'a deschis în 20 l. c. Aceasta conferință e foarte cercetată. Obiectele ce se vor desbate vor fi: Autonomia bisericii catolice și codificarea legilor bisericesti. La aceasta conferință iea parte Escelența Sa Victor

Mihályi cu toți episcopii provinciei gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

Răsboiul Ruso-Japonez. Au trecut zece zile decând între Liaoyang și Mukden două armate de peste o jumătate de milion să ucid într-un chip cum nu s'a mai pomenit. Vestile spun, că pe câmpul de luptă au rămas peste 100,000 de oameni morți și răniți. Lupta ce s'a dat acuma a fost cea mai crâncenă dintre luptele ce să cunosc în istorie.

Kuropatkin a luat ofensiva — se zice, — la ordinul țarului după ce a primit și garnizoana din Vladivostok de cinci zăci mii ostași. — Încercarea aceasta nu a succes și rușii au fost respinși pe toate liniile.

Armata lui *Kuropatkin* a luat la 5 Octomvrie ofensiva pe un front foarte larg. În aceea zi au plecat spre miază-zi de Mukden toate trupele rusești.

La 10 Octomvrie mai multe coloane din armata principală rusească au fost trimise spre răsărit. Japonezii își întăreau atunci aripa stângă. La 11 Octomvrie, noaptea, rușii au deșertat pozițiunile, ce le ocupaseră pe înălțimile dela Huntaice, au trecut peste riul Șiliho și în revărsatul zilei au îndreptat trei atacuri contra infanteriei japoneze în direcție spre Sanjanpu. Lupta a fost sângeroasă. Amândoi dușmanii primiau mereu trupe de întărire. S'a desfășurat îndată o teribilă încăierare, care la început fii favorabilă Japonezilor, apoi s'a schimbat, când în favorul rușilor, când iarăși în favorul japonezilor. Lupta a durat întreaga zi și a rămas nedecisă. Istoria abia dacă pomenește despre o luptă atât de crâncenă. Sara, pe o întunecime mare, lupta s'a reînceput. Cerul acoperit de nori era luminat de focul tunurilor și în urma bubuiturilor grozave se iscă o mare furtună cu grindină, care marea grozăvenia luptii.

La 12 Octomvrie, lupta a fost deschisă printr'un puternic duel de artilerie. Calea infanteriei japoneze era îngreunată de movilele de cadavre. La 10 oare dimineața situațiunea rușilor deveni critică și întregă aripa stângă a lor înaintă la ordin mai înalt.

Din spre apus cădea asupra lor o ploaie teribilă de granate și bombe. Atunci le sosi în ajutor trei brigade, înaintând din spre dreapta și sparseră coloana japoneză formată din trei regimente. Mai târziu însă rușii pierdură pas de pas terenul și un corp de armată al lor n'a fost în stare a rezista față cu asaltul furios al infanteriei japoneze.

În acest loc *Kuropatkin* însuși conducea lupta în mijlocul bombelor de

tun ce cădeau în jur de el. O bombă explozivă a căzut chiar dinaintea lui, dar nu l'a atins.

Rușii nu mai puteau atunci să înainteze, au resistat cât au putut făcând minuni de eroism ca și adversarii lor, dar văzând, că rezistența e aproape zadarnică, s'a dat ordin de retragere.

În luptele acestea și în cele, cari au mai urmat, companii întregi rusești au fost cu desăvârșire nimicite. O brigadă și-a pierdut aproape toți ofițerii. Locul lor îl ocupară subofițerii, ba chiar și soldații de rând.

În urma acestui nesucces Kuropatkin și-a retras armata dincolo de râul Saho. Dar cu aceasta nu s'a încheiat seria ciocnirilor sângeroase, căci la 16 Octombrie s'a reinceput atacul, iar la 17 dimineața, rușii trecură iarăși pe malul stâng al râului amintit, reocupându-și pozițiunile de mai înainte după o mare vărsare de sânge. Succesul acesta li-a dat din nou curaj și din nou luară ofensivă. Nu se cunoaște încă rezultatul acestei încercări desperate a lui Kuropatkin.

CORESPONDINȚE.

PILDĂ VREDNICĂ.

S. în 12 Octombrie 1904.

Duminea trecută a fost o zi foarte însemnată pentru locuitorii comunei *Coruș*, comună apropiată de Cluj zic, că a fost o zi foarte însemnată, de oarece atunci nu mai puțin decât 17 părechi, cari au trăit în nelegiuire, au pășit la sta taină a căsătoriei primind binecuvântarea bisericii prin rostul Părintelui protopop Dr. Dăianu. — Mulți se vor mira, când vor ceti, ca au fost 17 părechi necununate și vor crede, că *Corușul* e o comună foarte mare. Trebuie însă să se umple de groază inima unui bun creștin, când aude, că dintre celea 120 familii, câte sunt în *Coruș*, cam vre-o 25 au trăit necununate. Atâta nelegiuire în un sat atât de mic, — iată urmele nenorocitei legi despre monstrul acela numit „căsătorie civilă.“

Dar nu numai legile acelea nefericite sunt de vină, că se lătește concubinatele, ci e de vină preoțimea, care nu vrea să știe de cuvintele: „Pașteți turma, întru care Spiritul sfânt v-a pus...“ ci în loc să o păască, cel mult dacă o tund și o mulg. — și apoi o lasă de capul ei. Adevărat, că *Corușul* n'are preot în sat, — dar are administrator din satul vecin, și acel administrator nu ar fi trebuit să uite, că el venitele celea mai bune le are din *Coruș*.

Dar să lăsăm celea ce ar fi trebuit să se facă și să vedem, ce s'a făcut acuma. *Teodor Cornea*, fiul primarului din *Coruș* încă era dintre cei cari trăiau nelegiuți. Ajungând el în vorbă cu unii preoți zeloși, aceștia i-au arătat starea cea ticăloasă și rușinoasă, în care petrece, și l'au îndemnat, să părăsască calea păcatului, și întorcându-se, să devie un bun creștin, după cum să și cade ficiorului celui dintâiu dintre

frunțașii satului. A văzut, *Teodor*, că în adevăr pe cale greșită a apucat, și de aceea s'a hotărît, să se întoarcă pe calea cea bună. Inima lui cea bună însă nu l'a lăsat, ca să văză și mai departe pe alții în nelegiuire și de aceea din toate puterile a început să stăruiască pe lângă concubinari, ca deodată cu el, să ceară binecuvântarea bisericii, cât mai mulți. Osteneala lui a fost încoronată cu succes, de oarece pe mulți concubinari i-a câștigat pentru planul său. Multora însă le era frică de spese. Aceea ce spunând *T. Cornea* protopopului tractual Dr. Dăianu acesta i-a arătat, că nu vor fi spese așa, după cum cred ei, ba cei săraci nu vor avea spese de loc. — Da mai mult! le-a promis, că D-sa însuși va merge să săvârșască actul cununiei. În urma acestora s'au găsit 17 părechi, cari s'au arătat gata a implini poruncile și a intra pe calea adevărului. — Pentru ca să-i susțină în această hotărîre, Părintele Dr. Dăianu în pre ziua Înălțării S. Cruci a trimis *Corușenilor* o scrisoare cu destinațiunea să fie cetiți în ziua următoare în biserică. În scrisoare își arată bucuria, ce a simțit-o, când a auzit, că aproape toate părechile concubinare voiesc să câștige binecuvântarea bisericii și tot odată își înoeste promisiunea, că va merge să îndeplinească actul cununiei. Nu se poate descrie însuflețirea, ce i-a cuprins pe *Corușeni* la auzul acelor cuvinte frumoase. — Au fost însă vre-o câțiva, cari cu scornituri urite au voit, să facă pe concubinari, să se lase de planul lor. Nu aflu vrednice, să le amintese aici scorniturile lor, amintese numai, că autorii scorniturilor au fost chiar dintre aceia cari trebuiau să lumineze poporul și să-l însuflească spre ce e bine și frumos. — Cu plăcere constat însă, că scorniturile lor n'au avut efect.

Sâmbătă d. a. protopopul Clujului Dr. Dăianu, — însoțit de *Octavian Popa* teolog absolvent. — a plecat spre *Coruș*, ca să-și îndeplinească promisiunea. Încă înainte de a intra în sat le-a ieșit înainte tinărul *Teodor Cornea*, care i-a condus la casa părinților săi. — Imediat după aceea au mers la biserică, unde după săvârșirea inseratului fiind de față toți concubinarii și o multime dintre ceilalți locuitori, părintele protopop le-a ținut o cuvântare frumoasă. Le-a arătat răutatea păcatului, în care au petrecut ei și le-a explicat însemnătatea căsătoriei și binecuvântările ei. Le-a explicat cu cuvinte frumoase, că noi trebuie să ne îngrijim mai mult de suflet, decât de trup. Și-a exprimat apoi părerea de bine, că ei să întore de pe calea rătăcită pe calea adevărului și le-a spus, că spre a face lucrul așa după cum voiește Dumnezeu, trebuie să se mărturisească, spunându-le ce-i mărturisirea și cum trebuie făcută mărturisirea. După acestea le-a făcut molitva pentru mărturisire. Încă în aceeași sară a mărturisit pe vre-o câțiva, ceilalți au fost mărturișiți. Duminecă dimineața *Utrenia* și s. Liturgie le-au celebrat Protopopul asistat de administr. parochial *V. Păpucescu*, servind ca lector *Octavian Popa*, care a ținut și predică îndată după s. Evanghelie. În decursul liturgiei apoi s-au cuminecat toți cei spovediți, iar după s. liturgie a urmat cununia. Înainte de a începe însuși actul cununiei, protopopul le-a adresat din nou o cuvântare frumoasă, în care între altele arătându-le însemnătatea acelei zile pentru ei, i-a îndemnat, ca drept aducere

aminte, să înființeze un fond pentru îmbobirea bisericii. A cunoscut apoi 7 părechi, între cari a fost și *T. Cornea* cu soția sa *Maria Pinte*, apoi a cunoscut pe celelalte 10 părechi, cărora le-a fost naș *T. Cornea*. În adevăr, tinărul *Cornea* nu și-ar fi putut pune o mai frumoasă cunună pe cap decât în forma aceasta. El ar putea fi luat de exemplu din partea multor frunțași ai noștri.

Ce cununie dureroasă și mângâitoare tot odată. Dureroasă, întru cât în adevăr e ceva trist, să vezi atâtea părechi, cari au trăit pe față în fărădelegi — mângâitoare, fiindcă ce e mai mângâitor, decât să vezi, cu câtă imbelșugare își varsă Dumnezeu darul asupra credincioșilor săi. Nu vom uita nici odată cuvintele, pe cari le am auzit dela o femeie înaintată în etate și care mulți ani a trăit în concubinaj: „De acum pot, să mor, că am șters rușinea de pe casa mea. Numai acum văd, în ce fărădelege am trăit.“ — Ce priviri lacome aruncau cu toții asupra distinsului cununător, par-că ar fi voit să-i soarbă toată verba, ce o rostia, — și nu vom uita niciodată lacrimile, ce au strălucit în ochii unei mirese, când i-s'a rostit cuvintele: „Cunună-se...“

Sfârșindu-se dincoasă ceremonie, protopopul și cu însoțitorul său au mers de au prânzit la primarul și apoi au plecat spre Cluj.

Cât de frumos ar fi, dacă cât de multe comune ar urma frumosul exemplu al *Corușenilor*! Și câți preoți nu ar putea să iee exemplul dela protopopul Clujului?!

A. Mali.

Această corespondință a fost însoțită de următoarele șire:

Vă rog cu tot respectul, să publicați această scrisoare, căci cred, că e de interes, dacă nu pentru alte, dar ca să deștepte zelul în unii preoți, cari se pare, că dorm somnul cel de moarte. În asta sară am vorbit cu un om din o altă comună apropiată de Cluj, și acel om mi-a spus, că la ei e datină, ca să nu se mai cunune oamenii, de când a ieșit legea asta nouă. Toată vina o poartă preotul, care nu vrea să cunune, până nu i-se plătește întreagă taxa înainte. Oamenii decât să plătească mai bine rămân cununați, cu atât mai curând, că lor le lipsește ori ce cunoștință religioasă. Catechisare de loc, — predici tot așa. »Cum vor crede, de nu vor auzi?« În *Coruș* sunt oameni bătrâni, cari nici odată nu s'au spovedit, — și sunt și de aceia, cari din »Tatăl nostru« iucolo, nu mai știu nici o rugăciune!

DIN UGOCIA.

10 Oct. n.

În comitatul *Ugocia* avem cinci parochii române cu șase filii dintre cari trei is mai mari, trei is mai mici, toate aparțin diecezei *Gherlei*.

În acestea cinci parochii și trei filii mai mari deja sunt biserici de piatră, școli corespunzătoare și case parochiale frumoase.

Poporul din acestea comune e bun, e sirguincios, e cu mare alipire și iubire față de biserică și e gata a jertfi orișice pentru biserică și tot ce servește bisericii.

Dovadă sunt bisericile cele frumoase zidite în comunele aceste. Mai ales credincioșii din filiile *Comleușa*, *Valea-sacă* și *Bocicâu* au dovedit alipirea lor de biserică. În aceste comune abia sunt 5—600 suflete și totuși au zidit biserici pompoase de piatră.

Acuma în 9 Octombrie s'a sfințit biserică din filia *Bocicâu*.

Aceasta filie are numai 437 suflete și totuși această mică turmă și-a zidit o frumoasă biserică de piatră, care a costat 14.000 coroane.

Abia 100 de familii au ridicat această frumoasă biserică.

Biserica s'a zidit după planul lucrat de P. O. D. Alexin Berinde protopopul din Seini.

Din concrederea Excelenței Sale a episcopului din Gherla binecuvântarea acesteia biserici a săvârșit-o Rdm. Domn Tit Bud vicariul Maranureșului cu asistarea preoților: Antoniu Kováts paroch-protopop în Iarna, Iacob Pop din Batarein, Ioan Doboasy din Gherța-mică, Alexin Berinde paroch-protopop în Seini, Gavril Berinde paroch în Peteu, Ioan Hotea din Tort, Tit Pop capelan în Batarein, Instin Pop administrator în Gherța-mare.

Au fost de față peste 3000 de credincioși, parte din loc parte din satele vecine.

Sub liturgie delegatul episcopesc, Tit Bud a ținut o predică pătrunzătoare și plină de frumoase învățături dezvoltând cu rară măiestrie sensul cuvintelor scripturii: „Am ales casa aceasta, să-mi fie mie casă, de jertfă.“

Deși delegatul vicar era zdrobit de durere, căci în ziua premergătoare își îngropase pe iubitul său frate Corneliu Bud preotul din Gherța-mare, totuși a vorbit cu atâta sentiment, cu atâta însuflețire, încât a umplut inimile tuturor ascultătorilor săi cu dorul cel mai ferbinte de a jertfi orișice pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru frumusețea casei Lui.

După terminarea oficiilor sacre, cari s'au început dimineața la 8 oare și s'au finit după amiază la 1 oară, credincioșii din Bacicâu au dat un banchet, în care au luat parte toți preoții, inteligenții, docenții și cantorii de prin jur.

Banchetul s'a dat în sala spațioasă a școlii.

Iată un district, în care deja în toate parochiile sunt biserici pompoase de piatră, școli și case parochiale frumoase.

E vrednic de laudă poporul din acest ținut, dar vrednici sunt de laudă și conducătorii, povățuitorii lui.

Laudă merită poporul din Bacicâu, care aive a adus mari jertfe cu zidirea bisericeii lor frumoasă.

Ar putea să iei exemplul dela acest sătut și alte sate mai mari, cari încă n'au bisericeii de piatră.

Laudă să cuvine și paroch-protopopului Antoniu Kováts, care a știut însufleți pe credincioșii săi din această mică filie, ca să ridice o așa frumoasă biserică.

Ioan Kováts,
iurist.

Nr. 22—1904.

CONVOCARE.

Membri și alți binevoitori ai „Reuniunii femeilor române gr-cat. din Blaj“ se invită la adunarea generală a XXVIII-a, care se va ținea Duminică în 30 Octomvrie 1903, oarele 10 a. m. în localul „Casinei române“.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării; 2. Raportul comitetului; 3. Dare de seamă despre rațiunile fundațiilor: *Ana Vlassa n. Poruțiu Leontina F. Negruțiu*, și *Maria Hossu n. Szeceni*; 4. Proiectul de buget al anului 1905; 5. Alegerea alor 3 comisiuni: a) pentru censurarea raportului prezentat de comitet; b) pentru censurarea rațiunilor de sub p. 3. și c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor; 6. Rapoartele comisiunilor; 7. Evenuale propuneri; 8. Esmitarea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, din ședința comitetului ținută în 11 Septemvrie 1904.

Elena Nestor
presidentă.

Dr. A. Chețlanu
secretar.

APEL.*)

Absolvenții pedagogi a institutului preparandial din Blaj în anul 1894 sunt rugați a se prezenta la convenirea noastră colegială de 10 ani cu ocaziunea adunării generale a inv. gr-cat. din Archidieceza de Alba-Iulia, pe zilele de 3. și următoarele a luni 1ni Novembre a. c. în Blaj.

Blaj la 18 Octomvrie 1904.

Vasile Muntean,
fost inv. în Sântmărghita
de prezent teolog extern
în Blaj.

Iosif Marian,
inv. gr-cat. în
Bucerdea grănoasă.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. George Sarca l. Filimon cu Ioan Șuteu din Aghireș au procurat pentru biserică de acolo un rând de vestimente bisericești în preț de 80 c. iar Simion Broina, originar din Aghireș, vigilă la calea ferată în Șeica-mică, a dăruit al rând de vestimente în preț tot de 80 cor., pentru cari fapte creștinești Curatorul bisericeesc din Aghireș le mulțumește, dorind, ca Dumnezeu să le răsplătească însutit fapta bună.

Statua Maiestății Sale Zilele acestea s-a inaugurat la Viena, în fața școlii militare de infanterie, prima statuă a Maiestății Sale Francisc Iosif. Statua reprezintă pe Împăratul-Rege în uniformă de mareșal. Serbarea acestei inaugurări a fost presidată de arhiducele Rainer.

Bibliotecar nou. Direcțiunea muzenului național ungar din Budapesta a denumit cu zina de 1 Octomvrie pe d-l Eugen Zaslo, de bibliotecar la biblioteca regnicolară „Széchenyi“ din sîmul muzenului național.

Hymen. Dl Victor Gergely teolog abs. și Iohanna Precup, face cunoscut cununia lor religioasă ce se va celebra în 23 Oct. 1904. în biserică gr-cat. din Ghimes-Făget.

— Dl Nicolae Berghian, cleric abs. și Maria Pinca anunță cununia lor ce se va celebra în 23 Oct. n. a. c. în biserică gr-cat. din Cergăni-mare.

Lege interesantă. Ziarele anunță că în dieta Austriei se va prezenta în scurtă vreme un proiect de lege prin care să interzică culegerea, runerea și negoțul cu unele flori de Alpi. Contravențiile se vor pedepsi până la 50 cor.

Petreceeri. Comitetul parochial gr-cat. din Rebrîșoara, invita la sfîntirea bisericeii nou edificate din loc. care se va celebra

*) N. B. Toate ziarele românești sunt respectuos rugate a publica acest apel.

Duminică în 30 Octomvrie st. n. a. c. **Programa:** 1. Duminică dimineața la oarele 8 actul sfîntirii și liturgia solemnă. 2. La oara 4 n. m. banchet. conversa 2 cor. 3. Sara la 7 oare petrecere cu dans în sala școlii conf. Prețul intrării de persoană 1 c. Rebrîșoara 16 Octomvrie 1904. **Comitetul aranjator:**

Constituire. Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“, a clericilor din Blaj în ședința sa ținută în 8 Oct. sub conducerea Mult On. D. profesor Victor Macaveiu, s-a constituit în modul următor: Peședinte: Victor Dacin, cleric an. IV. Vice-peșed. Ioan Cârnaț cl. an. III. Secretar: Aurel St. Vodă cl. an. IV. Cassar: Silviu Poșar cl. an. III. Controlor: Emil P. Masca cl. an. II. Arhivar: Ioan Mărginean cl. an. III. Bibliotecar: Alexandru Ghelner cl. an. II. Vice-bibl. Vasile Cerghizan cl. an. I. Notar: Augustin Folea cl. an. I. **Comisia literară:** Petru Bălaș și Iosif Bogdan cl. an. an. IV. Simion Gocan și Aurel Marcu cl. an. III. Adrian Oțoiu și Septimiu Popa cl. an. II. Vasiliu Berinde și Vasiliu Murașan cl. an. I.

Convocare. Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor din Archidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș“ se convoacă pe zilele 4 și 5 Noemvrie st. n. 1904 în Blaj.

— Conform § 21 din statute P. T. Dni învățători preoți și alți binevoitori ai învățământului onoral să convoacă la adunarea de toamnă a Despărțământului Aiud ținândă în 27 Oct. 1904 st. n. în sala școlii gr-cat. din Aiud. Poiana 16 Oct. 1904. Corneliu Domșa, notarul reun.

— În sensul §-lui 25 al statutelor „Reuniunii învățătorilor români greco-catolic din ținutul Hațegului“ se convoacă adunarea generală a Reuniunii la Lupeni pe ziua de 27. Octomvrie st. n. a. c.

Neorolog. † Luiza Caba născută Urs, preteasă văduvă după grele suferințe împărțită cu sfințele sacraminte ale mri-bunzilor, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului Vineri în 14 Octomvrie a. c. în al 70-lea an al etății și al 14-lea al văduvici.

Odihnească în pace!

CALENDARUL

UNIRII

pe anul 1905 e sub presă și în curând va apărea. — **Calendarul din acest an va întrece cu mult pe celealalte. Asupra lui vom reveni.**

CONCURS.

La subscrișul institut e vacant postul de **comptabil al doilea** pe un an de probă. Salarul fundamental e de 1600 cor. După definitivare mai primește 300 coroane, relut de quartir și tautiemă.

Reflectanții au să dovedească: că au calificățiune deplină, că cunosc limbile română, germână și maghiară, că au implinit 22 ani și n-au trecut peste 35 ani, sunt deplin sănătoși și posed și praxă.

Cererile trebuieș inaintate până la 10 Novembre a. c., iar aișul va avea, să-și ocupe funcțiunea cu 1 Decembre 1904.

Blaj 12 Octobrie 1904.

Patria cassă de economii, societate pe acțiuni.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Speranțe nimieite.

— *povestire originală a „Unirei.”* —

(Fine).

La vre-o două săptămâni de când a căzut la pat veni să-l vadă un prieten de școală. Vasilie să fi putut ar fi intrat în pământ, așa li venia de greu să-l vadă prietenul în halu în care ajunsese. Acesta însă n'a vorbit decât de viața petrecută la olaltă. Vasilie asculta cu ochii duși, cu mâna pe piept. Îi păreau mai dragi amintirile acestea cum i-le spunea omul acesta plin de viață, decât cum și le improspăta el în minte.

„Spune-mi drept Iuliu, — vezi tu bine, că eu și așa n-o să mai fac mult umbră pământului — spune-mi drept de ce după un an decând m-am dus nu mi-a mai scris nimic Anuța? Din clasa a VII-a ne-am scris regulat, și acum de trei ani a încetat de-odată.”

„Ei, lasă frate, așa-s femeile, uită mai ușor ca și cănele pe care-l bați. Dar cu verișoara n-a fost chiar așa.”

„Odată, într-o sară de iarnă, mă trezesc numai că vine la mine. Era frig, și gerul o aprinse tare. Dar ochii li erau umezi. Vine și-mi dă o epistolă, scrisă de un om care nici ție nu ție-necunoscut. Cetesc eu și stau și mă mir. Și iar cetesc și iar stau și nu-mi venia să cred. Ea, de câte ori mă opream erumpea în hohote de plâns. Cum aș fi crezut eu, că tu prietenul meu, pe care te-am cunoscut cum mă cunosc pe mine, să fi ajuns până acolo! Știam și eu că-ți place arta, dar cine potopul să fi crezut că ți-ai lăsat studiile și ai intrat într-o trupă de actori. Ci că de una dintre femeile de acolo te-ai fi legat, de nime să vă mai desleg. — Ști frate, Anuța e puțin umblată în lume, e prea simțitoare, decât ca să înțaleagă, că în urmă și dacă s'a făcut cineva teatralist, tot poate ieși om din el. Ea poate totuși s-ar mai fi mulcomit, dar părinții îi și tu bine. Când au înțales s-au apucat de lucru și peste o jumătate de an Anuța a fost măritată. De altfel las' că nici nu vă prea uniți voi cu firile. Dar, aceea vezi bine, eu n-am crezut-o nici odată, că tu ți-ai fi cheltuit banii și tineretele cu teatrul. Alții mai ziceau, dar eu care te cunoșteam, cum aș fi zis?”

Tusa se sparse iar și Vasilie gemând se ridică cu capul mai sus pe perină. Afară era senin și cald. Soarele pătrundea prin ferestrele mici luminând chilia. Vre-o câteva raze, ajunse de-asupra patului, se jucan pe părete.

Vasilie suspină din adânc. „Tu nu crezi,” zise într'un târziu, ca după o gândire îndelungată, „tu nu crezi, dar totuși e adevărat. Și câte sunt încă adevărate. Acum văd și eu că e mai bine așa. Că m-a uitat și s-a măritat. Da, da, e cu mult mai bine. Aceea însă nu ar fi fost nimic, dar apoi mi-am dat acolo de prietini, cari numai milă nu au avut de mine. Dar acum e târziu, la ce m-aș mai și deștepta. — Auzi tu mă Iuliu, și tu ce mă doare pe mine mai mult?” Tusa îi opri vorba pe câteva minute. — „Ști tu ce mă doare mai mult? Că n-am făcut

nici o ispravă! Înțelegi: nici un examen n-am. Dar tu nu poți înțelegi: trebuie să cheltuești patru ani atâta amar de ban ca mine, apoi să ajungi în halul în care-s eu, și numai atunci ai înțalege chinul ce mă muncește.” — Se ostenise și plămâni hârbuiți prinsă să răsnfle iar. Afară așa din bun senin se pornisă un vânt de se îndoiau gemând frăgarii, bătrâni străjuitori ai casei. Hornul înalt fluera, huind câte odată, ca de o spaimă mare. Pe cerul limpede se grămădiau dela apus tot mai mulți nori negri de plumb. Pădurile dealurilor încunjurătoare își plecau podoabele de frunze albe argintii.

După ce se mai liniștise tusa Vasilie vorbi din nou. „Uită măi Iuliu ție-le spun ție acestea, căci mamii și tatii n-am putere să le spuim, și sufletul nu mă lasă să mai tac, trebuie să mă descarc. Crezi tu că pe mine mă dor junghiurile din trupu-mi zdruncinat? O, acestea-s nimica pe lângă durerile ce le simt, când văd pe acești doi oameni sfinți, așa de nefericiți cum sunt acum, și căroră eu unul nu le mai pot da nici un ajutor.”

Nuorii de plumb cuprinsă tot seninul, și era primejdie să înceapă o ploaie îndelungată, cum s-au fost închis zările. Într-o jumătate de ceas cu trăsura Iuliu era acasă, dar totuși trebui să plece, căci niște picuri rătăcitori se isbiră ca un signal de furtună, de fereastă. Merge doar nu e peste lume, va veni să-l mai cerceteze.

La câteva zile preotul satului venia cu lelea Safta cu pași grăbiți pe ulița cea mare. Din când în când schimbau vorbe scurte. Grija adâncă se desfăcea din fruntea încrețită a popii, iar desnăjduirea privia aînrită din ochii femeii. La porțiță nici n'a mai apucat să-l lase pe preot întâiu, ci alergând năvăli în casă.

Era rân. Vre-o zi de mai avea de trai, și nu voia să se spovedească. Preotul făcu tot ce-i era în putință, chemă ajutorul de sus a Domnului, dar în zădar. Nu se spovedise de când era copil, când n'avea ce spovedi, și se îngrozia de desvălirea conștiinții lui, mai mult decât de moarte. Și în urmă ce avea preotul cu greșelile lui?

Preotul după amiază veni din nou, și a stat cu el în casă, singuri, mai bine de trei ciasuri. Se vede că Dumnezeu a început să-l lumineze, și să-i miște inima cu darul său. Când ieși preotul, era foarte voios, și ochii lui luciau de o fericire cerească. — Aduse îndată sfintele taine, aduse pe Acela, care iertase păcatele lui Vasile, și care avea să-l judece în cer. În lăcașul suferinții intră împăratul, cărni nici o suferință nu-i străină. În locuința sdruncinată de tusa merse să-și plece capul, cel ce a murit pe cruce, și în sufletul chinuit mai înainte de muștrările de conștiință, Isus-Christos adusă liniștea, mulțumirea și fericirea. Subt puterea și paza lui sfântă, Vasile o mai dusă încă o zi, și când a fost să-și dea sufletul, i-l'a primit El. — Cu vr'o două ceasuri înainte de moarte s'a împăcat cu părinții, cari l'au iertat, l'au iertat din tot sufletul.

Atunci le spusă el, că din toată viața lui nu mai de când s'a spovedit încoace simte că trăește cu adevăr, numai acum a început să înțaleagă viața, și că nu-i harnic să-i mulțumească lui Dumnezeu darul acesta.

* * *

Târziu după moarte părinții prinseră să cerceteze ceea ce adusă Vasile din străinătate. Cărți erau destule, de nu le prea venia să creadă că copilul lor n'ar fi făcut nici o ispravă în străinătate, cum le spusă el. Intră nește hârtii late-late, dădură de nește table tari de lemn: se simțea o icoană mare. Când o descoperiră rămaseră uimiți.

— „Asta-i preuteasa din Deleni. Dna Anuța.”

— „Curat ea; gândești că-i vie” zise bărbatul.

„Asta era fată mare, când era Vasile încă pe acasă. Doamne cum i-s'a înțipărit în inimă, căci altul n'a putut'o face, numai el.”

„So fi tipărit Vasile?” întrebă neincrezător femeea. „Uite, aici e dedesupt numele lui.” Și privind amândoi la chipul tinăr ce rîdea din icoană, începură să plângă ca doi copii. Deteră de alte icoane, mai mici, dar nici una așa de frumoasă. Într'o scutulă aflară recunoscute de desen. Dreptăv bărbatul: ficiorul lor a făcut chipurile. Tot ce lăsa după sine în viață, averea sa întreagă.

Alfus.

Prin ce mijloace poate castiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adheșiunea și increderea poporului credincios?

Disertație, de Tit Bud.

(Continuare.)

Când poporenii îl cearcă în cauze private sau oficioase, când cer ajutorul, protecțiunea sau sfatul lui, să-i primească afabil să-i asculte cu paciință, să le expună părerile sale la înțales și cu blândetă și dacă părerea sa sau judecata sa n'ar fi spre plăcerea lor, să nu insiste pe lângă primirea părerilor sale, ci se nisuească ai convinge, cumcă ceea ce le-au spus le află mai corespunzătoare și mai conducătoare în afacerea de sub întrebare. Apoi în timpul de acum, când devisa seclului e cultura, nu se poate aproba nici agrăirea și tractarea poporului „per tu,” ci e foarte consult a se folosi de „D-Ta,” căci prin aceasta învățăm și pe poporeni la cultură. Să nu creadă nimenea, cumcă plugarul (prostul) e hăbănc și n'ar avea simțăminte nobile. — chiar din contră, și dănsul are aplicare cătră tot ce e nobil și frumos, și mai ales dacă a umblat regulat la școală, a învățat a ceti și a scrie și știe catechismul cel mic, i-și însușește o judecată sănătoasă, e aplicat la purtare cuviincioasă și modestă și față cu parochul său e cu atât mai plecat și ascultător, cu cât ie în samă bunăvoința aceluia. Și plugarul are un fel de simțământ a valorii proprii, să nu zic a superbiei, care

dacă e tractat cu blândete și bunăvoință se topește ca neaua de căldura soarelui, din contră la o tractare dură și nesocotită se închide ca melciul în căsuța sa, și dacă își calcă firea și nu se spectorează, totuși tractarea dură și vătămarea mai ales dacă s'au făcut aceea înaintea altora, nu o uită cu una cu două, căci și altcum poporul nostru ține minte. Fie dară parochul față cu poporeni săi blând, răbdător, uman și afabil, împreunând auctoritatea sa cu iubire, încă și poruncile și pretensiunile sale să le predee cu toată blândetea, iar acolo, unde n'are loc porunca și pretensiunile, să se ferească ași pune auctoritatea sa în cumpănă.

Ca sfătuitor și cumpănitör a certelor ivite între popor, să se ferească parochul și măsura cu două măsuri, că prin asta își va pierde foarte lesne auctoritatea, și în loc de părinte consiliator să nu se facă advocatul nimemui. Să nu se spectoreze în contra nimemui, cu atât mai puțin în contra auctorității comunale, să nu dorească a purta hăta birăiască, ca nu cumva cuiva să-i vină pofta ai lua din mână cădelnița. Iară dacă va căuta ocaziunile de a se mesteca în afacerile familiilor private, dacă se va pune de controlorul auctorității comunale, care și altcum are controlori destui, sau dacă ridică procese în contra antiștilor, poate fi sigur că-și va pierde cu totul auctoritatea. Drept aceea în această privință să fie parochul prudent și precaut. Păstorul înțelept pe antiștii comunali îi va privi ca pe păzitorii legali a auctorității publice, încă și în cazul, dacă ar greși aceia. A batjocori pe antiștii sau ai muștra pe aceia publice, ori în biserică, ar fi o greșală mare, și nu e iertat nici decât locul sfânt a-l folosi pentru cauze personale. Apoi și mai mare greșală ar fi, dacă preotul s-ar arăta răsbunător. Se întâmplă câte odată, că te vatămă fiul tău sufletește și oare pentru rău cu rău îi vei plăti? Ba nu! căci noi suntem aceia, cari învățăm „iubiți pe inimicii vostri și faceți bine celor ce vă fac rău și vă urăsc.“

Cel ce nu știe răbda și ierta nu poate fi păstor bun, și cel ce vre să domnească asupra altora, mai întâiu trebuie să știe domni asupra sa. Peste tot e foarte de dorit, ca parochul să fie precaut în *conversațiunile sale* cu poporul, să nu se arete curios, nici să voiască a cunoaște relațiunile altora, mai ales a sexului frumos. Pe poporeni săi să-i primească conform regulilor buneii cuvințe, să-i îmbie să șadă, să-i întrebe despre starea sanitară a familiei, și să le deie timp a-și espune scopul venirii lor. Parochul să nu fie peste măsură vorbitor, ci se lase să vorbească poporeni.

Despre cei ce nu sunt de față, sau despre unii păcătoși, vorbească cu cruțare, că iubirea deapropelului pofteste să nisum a escuză și pe cei păcătoși.

Preotul să nu se fălească cu aventurile sale, și mai ales înaintea poporenilor să nu converseze despre muieri, petreceri și alte lucruri necuviincioase. Apoi în conversațiile cu poporeni să încunjure clevetirile, tractarea cauzelor politice și pasiunea în predarea opiniunii sale. Preotul e vestitorul pazei și a împăcării, ca atare dară să nu ieie rolul de agitator în contra legilor publice, ci să lase, ca Dumnezeu să întoarcă pe cei puternici la calea adevărului. Luând afară cazul, când însuși statul ar duce o

politică irreligionare, căci atunci episcopatul și clerul are datorință a apăra religiunea prin luare de parte în luptele politice. Cel mai greu lucru este a afla modul de tractare cu poporul atunci, când ceri de la dânsul *competințele tale și când vrei a stărpi unele datine rele*. Cumcă încassarea competițelor preotești, a lecticalului și a altor venit, e împreunată cu neplăceri, și cumcă pentru aceasta mai ales unii mai puțin pricepuți să înstrăinează de cătră păstorul lor sufletește, nu e mirare, că multora nu le pare bine, dacă trebuie să facă destul datorințelor sale de a plăti.

Dară preotul trebuie să trăiască și se înbrace onest, să fie părinte îndurător spre cei săraci; dânsul dară are lipsă necunjurarea de venit și de încassarea a celor, și dacă cineva s-ar supăra pe dânsul pentru aceasta, n-ar avea ce face. Însă e deosehire și în modul încassării competițelor, căci dacă parochul e prea tare poftitor de avere, și întru încassarea competițelor sale e întru atât de necruțător, încât nu e cu considerare nici la an neroditor nici la miseria unora; dacă îndată se folosește de ajutorul civil și de brachiu, dacă nu primește condițiunile de împăcare sau ofertele de escontentare a unora, ci stă mortis pe lângă dreptul său, atunci să nu ne mirăm, că va pierde încrederea și iubirea poporenilor săi. Din contră dacă parochul la timpul și locul său va expune cu toată blândetea ca un părinte la înțelesul poporenilor săi, că la ceea ce pofteste el dela dânsii, are drept și caută să se și folosească de dreptul său, — și dacă între jurstări mai grele știe cruța pe poporeni săi, și celor mai săraci le face unele ușorari, dacă și cu fapte adeverește, ca dânsul e părintele poporului; dacă în caz de nevoie îi ajută și pe cel sărac nu-l lasă nemângăiat din casa sa, atunci nu mă îndoiesc, că și poporeni vor satisface mai cu bună voia obligațiunilor sale. Am cetit despre un paroc, care a primit în lectical și grăunțe mai slabe, și apoi primăvara când a venit poporeni să cumpere dela dânsul, le-au dat cele slabe și astfel i-au desvâțat de ai aduce grăunțe slabe. Iară despre altul, că n'au vândut grăunțele jidovilor de și poate-căpăta preț mai bun, ci le-a dat poporenilor săi cu preț mai scăzut. Cu atari fapte câștigă apoi preoții iubirea și stima poporenilor săi. Adecă cu tractare blândă, umană și cu modalitate bună poți câștiga iubirea poporenilor tăi, și apoi când vei avea lipsă de dânsii, numai pe tine te vor asculta și se vor duce după tine, așa zicând în foc și apă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

- Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.
- Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românesce unite**, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama. Prețul 1 cor. 40 fil. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. A. Bunea, Prețul 2 cor.

- Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma**, în Șchematismul Arhidiecezei de A. Iulia și Făgăraș pe a. 1900. Prețul 8 cor.
- Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron**, Sibiu 1901, Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal.
- Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bělgradului**, Blaș 1902. 8° 16 2 pag. Prețul 2 cor., 50 fil. (pentru România 3 lei).
- Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici**, sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaș 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).
- Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse**, Prețul 3 cor. (pentru România 6 lei).
- Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**. Blaj 1904. Prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

Se pot procura dela Tipografia Seminarului Arhidiecezan din Blaj (Balázsfalva.)

Prof. Emil Sabo. „Căntece“ Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Prof. Alesiu Viciu. *Limba română poporană și dialectul Sicilian*. Prețul cor. 1'60.

Prof. Alexandru Ciura. *Visuri trecute*. Schițe și nuvele. Prețul 1 cor.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA

Prețul 1 cor. 10.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Nr. 6318-1904.

Escriere de concurs.

La un stipendiu de 150 coroane, din fundațiunea „Andrei Pop Liviu,” și la un stipendiu de 80 coroane, din fundațiunea „Parteniu Moldovan,” devenite vacante, prin aceasta deschidem concurs cu terminul de 15 Novembre 1904. n.

Stipendiile aceste, destinate pentru conșangeni de ai fundatorilor, le pot folosi studenți dela ori-ce școale; cel de întâiu îl pot avea și fete.

Concurenții să-și provadă suplicele: cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, cu atestată de frecventare, medical și de paupertate, pe cum și cu estras matricular de botez, apoi să-și dovedească în regula conșangeneitatea cu fundatorul.

Blaj din ședința consistorială ținută în 4 Octöbre 1904. (41) 1-3

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octomvrie 1904).

cătră	gara		de la
Teuş — Tövis			
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
Copşa — Kis-Kapus			
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1248
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
Sóvárád			
403			826
248	mixt	mixt	650

La espozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniú Novotny

— în Timișóra-Fabrie —

(22) 15-52

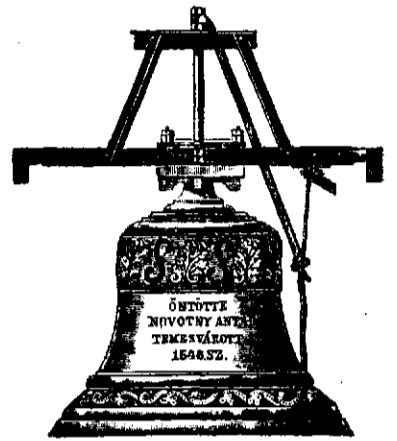

dată ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele găurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provédute în partea superiőră — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiú, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiú. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuă, pe cum la turnarea de nóu a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armoniósce, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provédute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, în

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

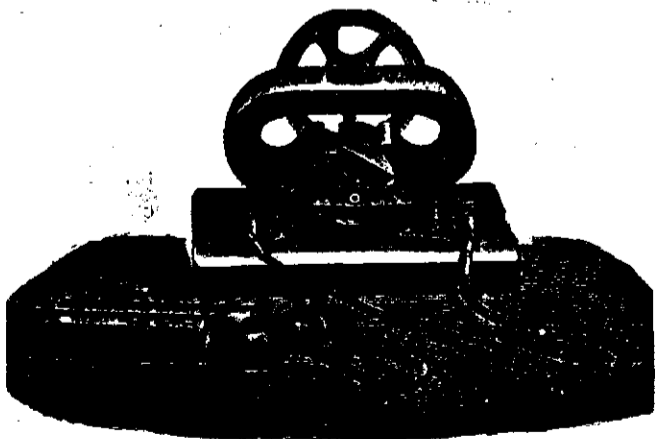
ESTI SLAB?

Voiesti să fii tare? — Voiesti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiesti să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre într-o mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de ptept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înouiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetice

fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

— 20 coroane. —

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

— 30 coroane. —

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.